

Příklad apoštolů (1Te 2,1–12)

Základní verš

„Bůh nás uznal za hodné svěřit nám evangelium, a proto mluvíme tak, abychom se líbili ne lidem, ale Bohu, který zkoumá naše srdce.“ (1Te 2,4)

Hlavní myšlenka

Vysvětlením hlavních motivů své evangelizační práce nám Pavel pomáhá, abychom sami zkoumali svá srdce a pohnutky ve světle evangelia.

V této lekci si povšimneme toho, že poté, co se v úvodu dopisu Pavel zaměřil na své posluchače a jejich sbor (1Te 1,2–10), mění téma a hovoří o tom, co se svými spolupracovníky zažil v Tesalonice v době, kdy tam prvně zvěštovali evangelium (1Te 2,1–12). V předchozí kapitole Pavel vzdával Bohu díky za to, že Tesaloničtí následovali jeho osobního příkladu a sami se také stali příkladem pro ostatní. V textu pro tento týden (1Te 2,1–12) se Pavel snaží poukázat na praktické situace, kdy svým postojem chtěl jít ostatním spoluvěřícím příkladem.

I když existuje mnoho pohnutek, proč lidé hlásají evangelium, Pavel zde zdůrazňuje tu nejdůležitější z nich – touží po tom, aby se jeho služba líbila Bohu. Pavla ani tolik nezajímá početní růst církve, jako spíše její růst v duchovním poznání.

V této lekci tedy nahlédneme částečně do toho, co se odehrávalo v nitru apoštola Pavla. Může to být i pro nás příležitostí uvědomit si, jaké jsou naše touhy, sny a motivace, a jestli se vliv, který máme v životě na ostatní, opravdu líbí Bohu.

Odvaha v utrpení

¹Sami víte, bratří, že náš příchod k vám nebyl marný. ²Víte také, jak jsme předtím ve Filipech trpěli a byli pohaněni; a přece nám náš Bůh dal odvahu hlásat vám, přes mnohý těžký zápas, evangelium Boží. (1Te 2,1.2)

Osobní studium

Druhá kapitola tohoto dopisu úzce navazuje na tu předchozí a rozvíjí její téma. První kapitola končila připomenutím toho, že „všichni“ slyšeli a vědí o víře tesalonických křesťanů. V druhé kapitole se věnuje tomu, co čtenáři věděli o víře a odhodlání – apoštola Pavla a ostatních apoštolů.

Pavel zde připomíná, jak s ním a Silasem jednali ve Filipech, kam přišli kázat evangelium. Na dlouhé cestě z Filip do Tesaloniky cítili na každém kroku bolestnou připomínku nespravedlivého zacházení. Zdá se, že i po příchodu do Tesaloniky nesla jejich těla stále stopy fyzického utrpení. Nikdo by se jim nemohl divit, kdyby se po této špatné zkušenosti rozhodli, že v novém městě budou působit raději opatrněji. Kdo by se po tom všem na ně zlobil? Zdálo se, jako by jim všechny okolnosti říkaly: Už nikdy nekažte evangelium tak otevřeně.

Ale i uprostřed bolesti a trápení Bůh povzbudil Pavla a Silase, aby byli odvážní a silní. A tak jim „dal odvahu hlásat“ evangelium (1Te 2,2) navzdory nebezpečí, že by je znovu mohlo potkat pronásledování. Byl zde zvláštní kontrast mezi jejich lidskou slabostí a mocí, kterou jejich prostřednictvím působil Bůh.

Pán nakonec dokázal použít vnější okolnosti ke své slávě. Díky viditelným zraněním apoštolů si mohli obyvatelé Tesaloniky uvědomit dvě důležité věci: Především to, že tito muži kážou evangelium skutečně z plného vnitřního přesvědčení. Rozhodně je nemohl nikdo v této situaci podezírat z toho, že jim jde o vlastní prospěch (viz 1Te 2,3–6). Zároveň bylo jejich posluchačům jasné i to, že Bůh svou mocí Pavla i Silase doprovázel. Evangelium, které kázali, nebylo pouze intelektuální konstrukcí a zajímavou filozofií. V životě apoštolů bylo patrné, že Bůh je doprovází a jedná (viz verš 13).

Aplikace

Co bys uvedl jako názornou ukázkou toho, že Bůh vstoupil i do tvého života a proměnil jej? Je Boží proměňující moc viditelná i ve tvém životě?

Pohnutky ke kázání evangelia

Naše poselství nepochází z omylu ani z nekalých úmyslů, ani vás nechceme podvést. (1Te 2,3)

Osobní studium

Ve starověku používali řečníci tři prostředky k tomu, aby své posluchače přesvědčili a dovedli je ke změně postojů. Lidé posuzovali sílu argumentu na základě charakteru řečníka (řecky: ethos), podle kvality nebo logiky jeho vysvětlování (logos) a podle vlivu výzvy na emoce posluchačů (pathos). V 1Te 2,3–6 se Pavel zaměřuje na pohnutky, které jej a jeho spolupracovníky vedly ke kázání evangelia.

V těchto verších Pavel ukazuje zásadní rozdíl mezi vlastním přístupem a postojem populárních filozofů, jejichž kázání bývalo často motivováno osobním prospěchem (viz poznámky ve 3. lekci). Pavel používá ve 3. verši tři výrazy, které popisují možné nesprávné pohnutky ke kázání.

Nejprve hovoří o „omylu“. Kazatel může být nadšený pro nějakou zajímavou myšlenku, která je ale mylná. Může to myslet zcela upřímně, ale přesto se mýlí. Domnívá se, že jedná správně, ale v pozadí je mylná představa.

Druhým nesprávným důvodem ke kázání mohou být „nekalé úmysly“, doslova „nečistota“. Lidé, kteří jsou známí svými myšlenkami a veřejným vystupováním, bývají pro druhé často atraktivní. Někteří řečníci tak mohou být motivováni představou, že svou popularitou získají nějaké výhody nebo třeba přízeň opačného pohlaví.

Nakonec Pavel zmiňuje ještě možnost „podvedení“. To by znamenalo, že si je řečník dobře vědom toho, že nemá pravdu, ale přesto se z určitých sobeckých důvodů snaží lidi zmást a přesvědčit o tom, co sám chce.

Pavel a Silas tyto pohnutky odmítají. Pokud by byli vedeni touto motivací, potom by po své zkušenosti ve Filipech s kázáním raději skončili. Odvaha, kterou prokázali v Tesalonice, byla projevem toho, že skrze ně skutečně působí Boží moc. Dobře věděli, že logické argumenty a emocionální výzvy samy o sobě nestačí. Poselství má silný vliv jen tehdy, pokud je v souladu s charakterem mluvícího. A tato autenticita velmi silně působí na lidi i v dnešní době.

Aplikace

Přemýšlej nad motivací a pohnutkami k věci, které v životě děláš. Jsou vždy čisté, čestné a vedené dobrými úmysly? Pokud ne, jak to můžeš změnit? Viz také Dt 10, 16; Fp 4, 13, Ž 51, 1–10.

Zalíbit se Bohu

4...Bůh nás vyzkoušel, aby nám svěřil evangelium, proto mluvíme ne tak, jako bychom se chtěli zalíbit lidem, ale tak, abychom se zalíbili Bohu, který zkouší naše srdce. 5 Jak víte, nikdy jsme nepoužili lichocení ani jsme nebyli chtiví zisku – Bůh je svědek! 6 Nehledáme ani slávu od lidí, od vás ani od jiných. (1Te 2,4–6; ČSP)

Osobní studium

Slovo, které je ve 4. verši přeloženo jako „vyzkoušel“, odkazuje k myšlence důkladného prozkoumání a následného schválení. Sám Bůh posoudil čestnost a pohnutky apoštolů a uznal je za hodné nést jeho evangelium. To proto, aby nebylo toto vzácné poselství pokrouceno a diskreditováno rozdílem mezi slovy a činy těch, kdo je zvěstují.

Populární filozofové té doby hodně zdůrazňovali důležitost sebezkoumání. Každý, kdo chtěl ovlivnit společnost, měl v první řadě sám prozkoumat a vyzkoušet své pohnutky a záměry. Pavel ale tuto myšlenku posunuje ještě o krok dále. K myšlence sebezkoumání ještě přidává důraz na to, že i Bůh jej vyzkoušel a ověřil jeho motivaci. A právě proto je snahou Božích služebníků, aby se při svém díle líbili Bohu.

Lidé potřebují v životě cítit, že si jich někdo váží a že mají hodnotu. Toto vědomí se někdy snažíme získat prostřednictvím hromadění majetku, dosahováním vysokých výkonů nebo díky pozitivnímu hodnocení ze strany ostatních. Všechny tyto důvody k vědomí vlastní hodnoty jsou ale velmi křehké. Nejsprávnější obraz o naší hodnotě nám nabízí jen evangelium. Když opravdově pochopíme, co znamená, že Kristus za nás zemřel, začneme opravdově chápat, jak velkou hodnotu má náš život.

V souvislosti se snahou zalíbit se lidem zmiňuje Pavel také lichocení posluchačům. Něco takového však považuje za ubohý prostředek pro hlásání evangelia. Pro Pavla nebylo klíčové to, co si o něm lidé myslí. K tomu přidává další nesprávnou motivaci ke kázání – touhu po finančním prospěchu. Lidé, kteří byli osloveni díky něčí službě, jsou mnohdy ochotni tuto službu podpořit z vlastních prostředků. To je sice správné, ale Boží služebníci se tak mohou ocitnout ve velkém pokušení pracovat pro tuto „odměnu“. Tím by ale ztratili ze zřetele prvotní motivaci – líbit se Bohu.

Aplikace

Co se v tvém životě a v tvé službě „líbí Bohu“? Co se mu nelíbí? Jak může být i tvůj život oslavou milujícího Boha?

Opravdový zájem

‘Také jsme nehledali slávu u lidí, ani u vás, ani u jiných;’⁷ ač jsme mohli jako Kristovi poslové dát najevo svou důležitost, byli jsme mezi vámi laskaví, jako když matka chová své děti. ‘Tolik jsme po vás toužili, že jsme vám chtěli odevzdat nejen evangelium Boží, ale i svůj život. Tak jste se nám stali drahými!’ (1Te 2,7.8)

Osobní studium

V dnešním světě jsou často peníze, sex a moc považovány za základní motivace lidského chování. V pasážích, které jsme studovali v předchozích dnech, se Pavel snažil vyloučit to, že by jeho služba byla motivována podobným způsobem. Chamtivost, nemravnosti, klam ani falešné lichotky nemají v křesťanské službě místo. Prvořadou motivací apoštolů byla touha líbit se Bohu ve všem, co dělali.

Poté Pavel naznačuje, že jako apoštolové a učitelé si mohli v Tesalonice nárokovat určitý status a náležitou úctu. Měli dokonce i jisté morální právo očekávat finanční podporu. Pavel se ale toho všeho v Tesalonice zřekl, aby nebyly špatně vykládány jeho pohnutky a aby tak nebyl kamenem úrazu pro nově obrácené křesťany.

Ke své základní motivaci, kterou je touha líbit se Bohu, přidává Pavel ve verších 7 a 8 také myšlenku úzkého přátelského vztahu s tesalonickými křesťany. Slova, která volí, jsou prodchnuta emocemi a upřímným přátelstvím. Kázání evangelia nebylo pro Pavla jen povinností; svým posluchačům chtěl dát sám sebe.

V pondělní lekci jsme hovořili o třech významných prvcích, které starověcí řečníci zdůrazňovali jako klíč k přesvědčení posluchačů: charakter řečníka (*ethos*), logika jeho argumentů (*logos*) a vliv na emoce posluchačů (*pathos*). Ve verších 4–6 Pavel zdůraznil myšlenku charakteru Božích služebníků a jejich čestnosti (*ethos*) a ve verších 7 a 8 apeluje na *pathos*, emocionální pouto a vztah, který se rozvinul mezi apoštolů a křesťany v Tesalonice. Všechny logické argumenty evangelia (*logos*) jsou totiž opravdu smysluplné až tehdy, když se dotknou nejen intelektu, ale i lidského srdce.

Přečti si ještě pasáž 2K 8,1–5. Jak podle tohoto textu zareagovali křesťané v Makedonii (kam patřila i Tesalonika) na osobní přátelství a lásku apoštolů? V čem může být pro nás tento text inspirací dnes? Jakou roli by měl hrát náš osobní charakter a vztah k druhým v našem evangelizačním úsilí?

Aplikace

Přemýšlej nad někým, kdo tě inspiroval v tvém duchovním životě. V čem tě oslovila jeho povaha? Jak může tvé osobní přátelství a upřímný zájem pomoci někomu jinému na cestě k Bohu?

Nikomu na obtíž

⁹Jistě si, bratří, vzpomínáte na naše úsilí a námahu, jak jsme ve dne v noci pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, když jsme vám přinesli Boží evangelium. ¹⁰Vy i Bůh jste svědky, jak jsme se k vám věřícím zbožně, spravedlivě a bezúhonně chovali. ¹¹Víte přece, že jsme každého z vás jako otce své děti ¹²napomínali, povzbuzovali a zapřísahali, abyste vedli život důstojný Boha, který vás povolal do slávy svého království. (1Te 2,9–12)

Osobní studium

Pavlovo vyjádření, že za svého pobytu v Tesalonice pracoval „ve dne v noci“, je sice určitou nadsázkou, nicméně vyjadřuje jeho velmi horlivé úsilí. Říká zde vlastně, že pracoval daleko více, než bylo jeho povinností, aby nebyl nikomu na obtíž.

Zároveň si dával velký pozor na to, aby jeho jednání nebylo pro někoho pohoršením. Spolu s ostatními apoštoly se snažili žít „bezúhonně“, aby nic nerozptylovalo pozornost jejich posluchačů od tématu, které jim chtěli představit.

Ve verších 11 a 12 používá Pavel obraz otce, který má zájem o své děti. Dobrý otec stanovuje svým dětem hranice a pravidla, ale zároveň je i povzbuzuje a miluje. Moudrá výchova také bere v úvahu jedinečnost povahy každého dítěte a jeho situaci. Podle toho je pak třeba vybrat, zda je vhodnější povzbuzení, napomenutí, někdy případně i trest.

V Pavlově přístupu můžeme někdy cítit zajímavé napětí. Na jedné straně se vždy snažil upravit svůj přístup tak, aby odpovídal jedinečné situaci posluchačů a aby jim vyšel vstříc; na straně druhé kladl důraz na autentičnost a na požadavek, aby vnější chování bylo vždy v souladu s vnitřním postojem. Jak ale být čestný a autentický, a přesto se pokoušet být „všem vším“?

Klíčem k pochopení tohoto napětí je láska, kterou Pavel cítil k těm, kterým kázal. Snažil se jim nabídnout ten nejlepší model, ale přesto si uvědomoval, že k některým věcem ještě nedorostli (viz také J 16,12). Pracoval proto vlastníma rukama a své poselství představoval takovým způsobem, aby nestavěl zbytečné bariéry, které by jim bránily v přijetí evangelia. A to je opravdu velmi silná lekce o obětavosti a křesťanském nasazení.

Aplikace

Jak v životě přistupuješ k věcem, na které „máš nárok“? Za jakých okolností by měl křesťán v životě vyžadovat to, na co má právo, a kdy je moudřejší se svého práva vzdát? Jak je možné tyto situace rozlišovat?

Podněty k zamyšlení

„Nezáleží na tom, jak přesvědčivé je naše vyznání. Nejsme-li naplněni láskou k Bohu a ke svým bližním, nejsme pravými Kristovými učedníky. ... Možná že jsme neobyčejně štedří; i kdybychom však rozdali všechn svůj majetek chudým, Bůh by v našem činu nenašel zalíbení, pokud bychom to udělali z jiných pohnutek než z opravdové lásky.“ (AA 318.319; PNL 183)

„I když se Pavel snažil představit nově obráceným křesťanům jasně biblické učení o správné podpoře Božího díla, ... v určitých momentech své služby ve velkých centrech civilizace raději manuálně pracoval pro svou obživu. ...

O tom, že Pavel kromě kázání ještě manuálně pracoval pro svou obživu, čteme poprvé v souvislosti s jeho působením v Tesalonice (1Te 2,9; 2Te 3,8.9).

Pavel však nepovažoval takto strávený čas za ztracený. ... Svým spolupracovníkům pomáhal moudrým nasměrováním v duchovní oblasti a zároveň byl pro ně příkladem svou pilnou a poctivou prací. Byl šikovným a zručným řemeslníkem, pilným při práci, muž vroucího ducha sloužící Pánu (Ř 12,11).“ (GW 234–236)

Otázky k rozhovoru

- 1 *Přemýšlejte nad bolestivými zkušenostmi (ať už fyzicky, duchovně nebo vztahově), které jste prožili. Co vám pomohlo najít novou radost a odvahu? Jak může společenství věřících pomoci těm, kteří takové okamžiky prožívají? Jaký přístup naopak nepřináší očekávaný výsledek?*
2. *Jaká pozitiva s sebou přináší úzký osobní vztah, který naváže kazatel (misionář, evangelista, kterýkoliv křesťan) s těmi, kterým představuje Krista? Kdy ale může být blízké osobní pouto pro tyto lidi naopak problémem? Jak správně nastavit „hranice“ pro vztah s lidmi, s nimiž blíže spolupracujeme?*

Shrnutí

V pasáži na tento týden se Pavel snažil dát svým čtenářům nahlédnout do svého nitra a ukázat jim pohnutky, které jej vedly k jeho službě. Nejvyšší motivací ke službě je touha líbit se Bohu, bez ohledu na to, zda se naše jednání nutně líbí i druhým lidem. Další významnou pohnutkou ke službě je opravdový zájem a láska ke ztraceným. Obě tyto motivace jsou zdůrazněny ve studované pasáži 1Te 2,1–12.